

Kunst- og kulturprojekter som alternativ arena for en social indsats

Niels Ulrik Sørensen:
ns@learning.aau.dk

Anne Mette W. Nielsen:
amwn@learning.aau.dk

Hvem er i de unge i projekterne?

Kasper: Øh, jeg har boet i [et socialt boligområde i Århus] lige så længe, jeg kan huske. *Interviewer: Ja.* Kasper: Øh, så havde jeg... Min mor, hun havde alkoholproblemer. Øh, og havde problemer med at styre sig selv, når hun drak. Så... Det var på munden... Og det var... Altså, det var ikke nemt. Det er i hvert fald en god måde at sige det på, ikke altså? Og så havde jeg jo kun hende. Der var ikke andre.

Accelererende kriser og udfald

Frederik: Og så en dag da jeg kom hjem, jamen det hele, det sejler bare ik', jeg passer hele familien, og jeg har sådan en bror, der er fire-og-et-halvt år yngre end mig, som jeg også passede. Han havde ikke gået i skole i et år eller to – altså mens jeg havde gået på HF, havde han nærmest ikke været i skole fordi det havde været så voldsomt med min familie der. Øhm... og så knækker jeg sammen med et voldsomt angstanfald.

Livet på kanten

Tab af 'hovedsporet':

- Usikker uddannelses-, arbejds- og boligsituation
- Manglende eller svære relationer og netværk
- 'Flydende' hverdage

Projekterne

- Teater, musik, billedkunst og fotografi
- Dagtilbud og fritid
- Kortvarige, andre langvarige
- Professionelle, kunstneriske miljøer
- Social indsats

Undersøgelsen

- På tværs af projekterne
- Ungeperspektiv
- Et korrektiv til anden forskning indenfor kunst- og kulturområdet

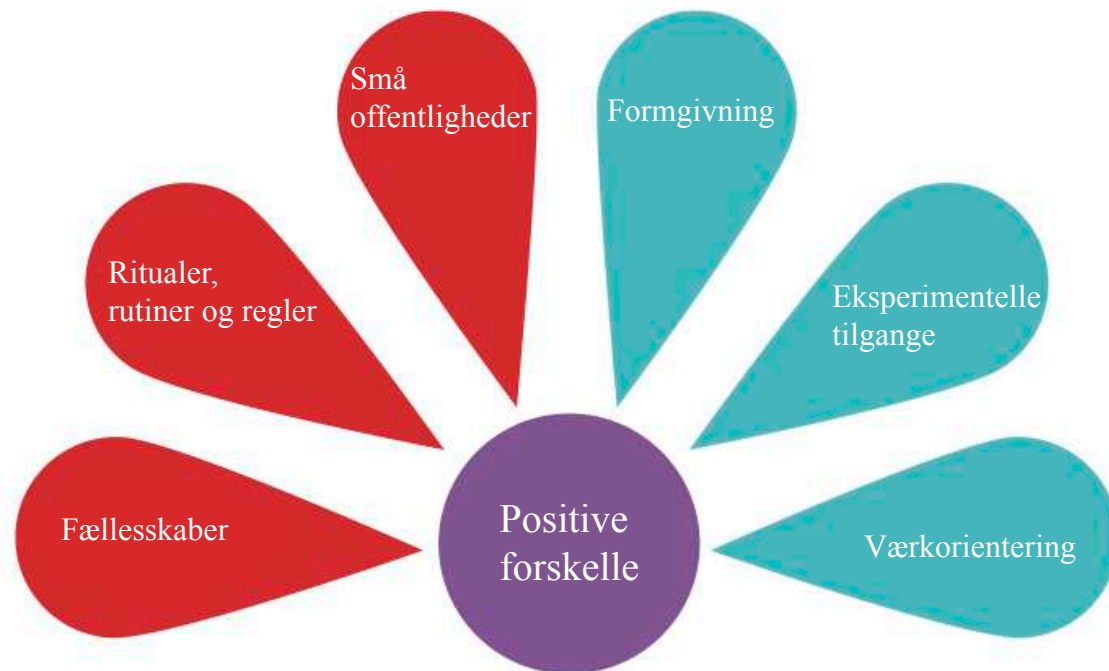
Formål

Hvordan virker projekterne i praksis? Og hvilke elementer og processer gør en forskel for de unge på tværs af projekterne?

Dataindsamling - metoder

- En eksplorativ fase
- En fordybende fase
- En overbliksfase

Positive forskelle

Ritualer, rutiner og regler

Emilie: Jamen, vi møder som sagt klokken 10, og så drikker vi te, og så får vi udleveret vores poser med vores billeder i og får lov at bladere dem igennem. Og så enkeltvis lægger vi alle billederne ud på bordet, og så kigger vi på dem alle sammen, og så kan de andre komme med kommentarer, og man kan også selv fortælle lidt om den situation, hvor man har taget billedet i, eller hvem man har taget billeder af, og så hører man de andres feedback, de synes, der er et eller andet helt vildt godt eller sådan... Og det er også ret rart, når man ligesom tager et billede, når man får det der kamera, at man ved, at man skal vise det til nogen bagefter. Nå ja, så bagefter så viser [fagpersonen] til næste gang, hvilken... Når vi har en opgave, så viser hun en masse inspirationsbilleder, forskellige måder, man kan gøre det på.

Ritualer, rutiner og regler

Fra udflydende og uforudsigelige hverdagssammenhænge til sammenhænge, der er karakteriseret ved en 'sej' (en stærk men bøjelig og fleksibel) kvalitet, som kan rumme udsving og udfald og alligevel skabe en følelse af nødvendighed

- Skaber forudsigelighed og genkendelighed
- Hjælper unge til at overskride sig selv og egne forestillinger om hvad de kan
- Giver de unge erfaringer med at strukturere hverdagen

Fællesskaber

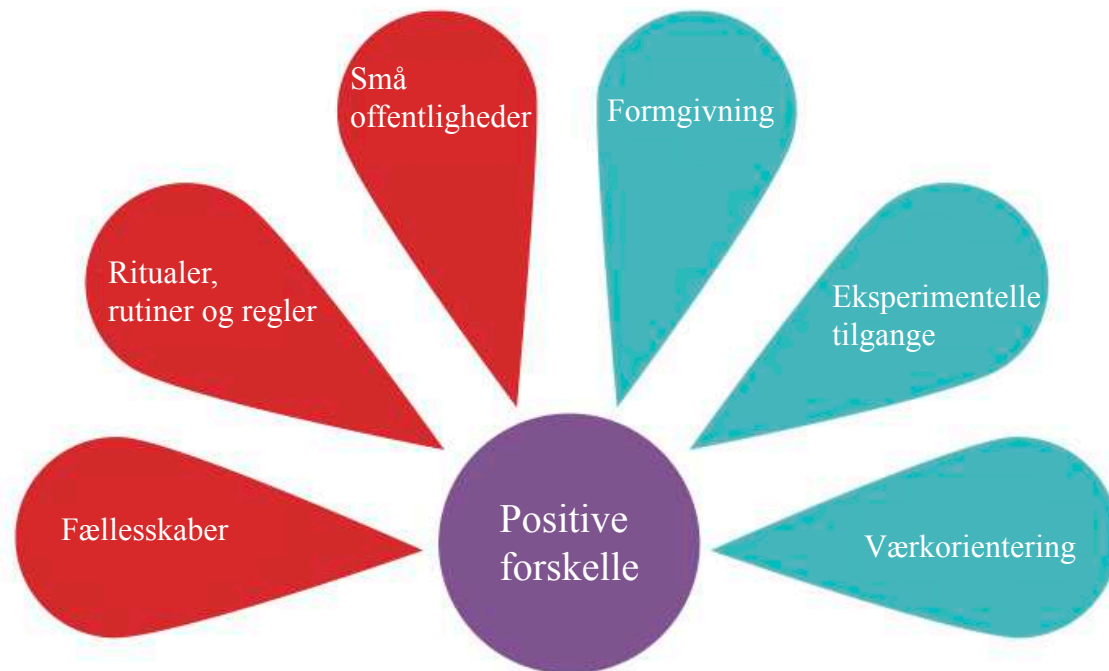
Prøv at fortælle lidt om, hvad det betyder, når I lægger stemmer under hinanden. Masoud: Det er noget vi mest gør oppe på scenen... Ligesom sådan backup, altså hvis personen lige... ham, der er i gang med at rappe, lige har brug for en pause, så har vi altid endelserne for ham. Altså endelsen på hans vers, den har vi... Så har han brug for lige at trække vejret eller vende hovedet engang eller et eller andet, så har vi lige den sidste ende, og så kan han lige nå at trække vejret og lige sluge spyttet og sådan. Så vi har hinandens ryg også. Så ved man i hvert fald, at man har hinanden. Altså, det er jo ikke kun med musikken og sådan noget, men også sådan i fritiden, når det er man går og snakker sammen. Så ved man jo også, hvor man har hinanden.

Fællesskaber

Fra deficit-fællesskaber eller isolation til rummelige fællesskaber, hvor der er plads til forskellighed

- Plads til forskellighed
- Men fælles om noget
- Skaber spejlingsmuligheder
- Overskrider sig selv
- Etablerer tilhørsforhold

Positive forskelle

Formgivning

Isaam: Der er en masse tanker bag det. Det er en masse frygt, og det er den, man lukker ud igennem det.

Prøv at fortælle lidt mere om det. Isaam: Det kan jeg ikke. Det kan jeg ikke beskrive. Men jeg kan sige sådan her: Den frygt, den bruger du også. Du skal... du skal være modig nok... eller ikke modig nok. Du skal acceptere, at du er bange og tage den frygt, og hvad skal man sige... ikke bruge den her frygt, men når du accepterer frygten, så forstår du den også.

Formgivning

Fra at være låst fast i sin forståelse af sig selv til at acceptere sig selv og udforske nye sider af sig selv:

- Plasticitet
- Mere nuancerede forståelser af sig selv
- Mere nuancerede forståelser af handlemuligheder

Eksperimentelle tilgange

Så det der med, at du siger: "De der små fejl, dem skal man ligesom arbejde med". Camilla: Ja, det er bare små gaver. Kan du tænke på dem som små gaver? Camilla: Altså, efter jeg startede her, ja, det kan jeg godt. Normalt så ville jeg bare blive sur og smide tegningen væk og starte på en ny. Så jeg sidder sådan og tænker lidt: "Det er gaver, og jeg kan måske godt rette lidt på det og sådan redde det." Det er jeg i hvert fald blevet bedre til her.

Eksperimentelle tilgange

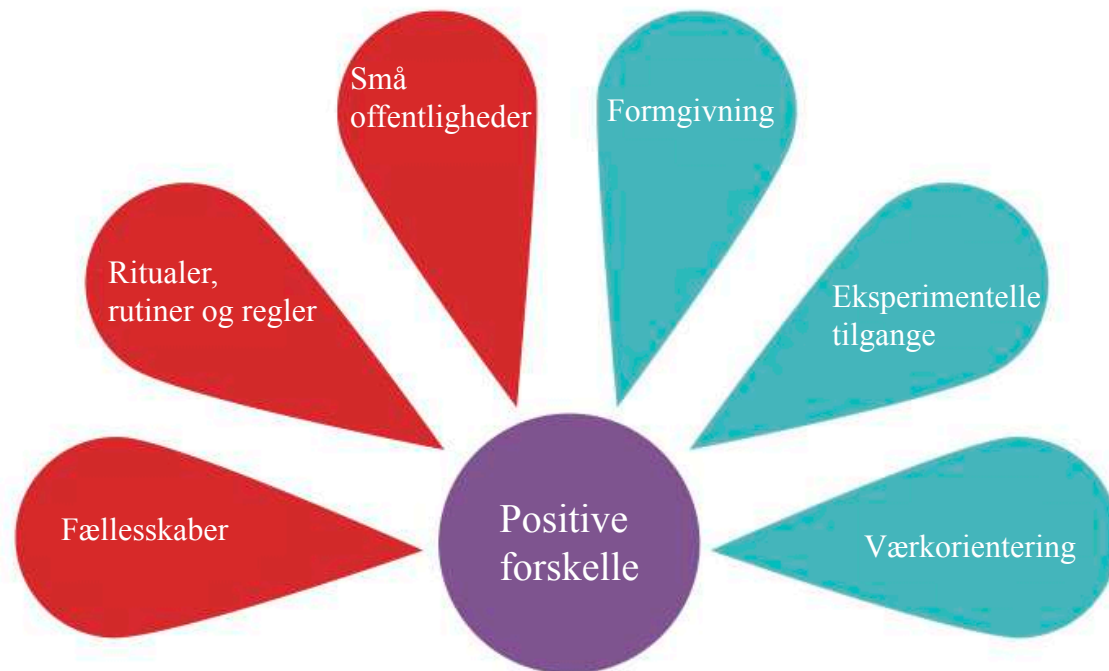
Fra at være fanget i – og presset ud af – en nulfejlskultur til at kunne være i og arbejde med at få styr på processer, der ofte indebærer uforudsigelighed og tab af kontrol

- Lære at håndtere fejl og blive ved materialet – også når de støder på udfordringer
- Opleve gentagelser, forfinelse af teknikker og styring
- Ny planlægningskraft, herunder håndtere og bearbejde uforudsigeligheder og afvigelser

Positive forskelle

Positive forskelle

Forskydninger og vendepunkter i de unges liv

- Forstå og stå ved sig selv på nye måder
- Bearbejde deres følelser
- Mestre opgaver
- Strukturere hverdagen

Forskydninger og vendepunkter i de unges liv

Anbefalinger til kunst- og kulturprojekters arbejde med unge på kanten

1. Arbejd med tydelige kollektive rammesætninger
2. Vær kunstnerisk ambitiøse
3. Arbejd seriøst med eksperimentelle tilgange til kunsten
4. Understøt de unge i at blive ved formgivningen
5. Giv løbende de unge mulighed for at bruge sig selv på nye måder

Anbefalinger til kunst- og kulturprojekters arbejde med unge på kanten

6. Se et projekt som en del af et samlet felt af kunst- og kulturprojekter

7. Vær opmærksomme på at arbejde med alle seks elementer i de socialpædagogiske og kunstneriske processer